

PAPER DETAILS

TITLE: TEKERLEMELİ VE SÖZLÜ OYUNLARIN KKTC'DEKİ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN
TÜRKÇE DİL BECERİLERİNE KAZANIMLARI

AUTHORS: Yurdal CIHANGİR

PAGES: 175-183

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/288428>

TEKERLEMELİ VE SÖZLÜ OYUNLARIN KKTC'DEKİ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN TÜRKÇE DİL BECERİLERİNE KAZANIMLARI

The Contributions of Tongue–Twisters and Verbal Games to the Acquisition of
Turkish Language Skills in Pre-School Children in TRNC

Yurdal CİHANGİR *

Özet: Çocuğun kendini doğal olarak ifade edebildiği bir ortam olan oyunun geliştirici, eğitici, psiko-sosyal uyum sağlayıcı ve tedavi edici işlevleri olduğu bilinmektedir. Çocuğun kişilik yapısının gelişimi, diğer kişilerle ilişkilerinin şekillenmesi, sosyal gelişimi, dilinin mükemmelleşmesi, iletişimi ve etkileşimi oyun sayesinde olmaktadır. Bilhassa tekerlemeli oyunlar çocuğun dil gelişimine ve kazanımlarına önemli katkılar sağlamaktadır. Beklenmedik hayal oyunlarının boşanırmasıyla şaşırtmak, eğlendirmek, keyiflendirmek için başvurulan bir söz cambazlığı olan tekerlemeler, dildeki hece temizliğini, netliğini kazanmanın en güzel ve zevkli çalışmalarıdır. Bu tür oyunlarla çocuklar, dil becerileri ile ilgili birçok kazanımlar elde etmektedirler. KKTC'deki okul öncesi çocukların, Türkçe dil becerilerinin kazanımlarında sözlü ve tekerlemeli oyunların önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Çocuk, oyun, tekerleme, dil gelişimi.

Abstract: Games, which create an environment for the child to express himself in a natural way, provide development, therapy and psycho – social adaptation processes. Children's personality develops, their relationships with peers are shaped, their language skills are developed and their communication and interaction skills are improved through games. Especially tongue–twisters contribute a lot to their language development and acquisition. Tongue–twisters are effective ways of achieving clarity in syllable forming and mastery. Children acquire language skills and competence through tongue–twisters. It is observed in TRNC as well that tongue–twisters and other verbal games have an important place in children's language development.

Key words: Child, game, tongue – twister, language development.

* Yrd. Doç. Dr., Girne Amerikan Üniversitesi

Giriş

Toplumsallaşmış semboller kümesi olan dil, insanların duygu, düşünce, görüş ve isteklerini birbirlerine aktarmak için kullandıkları önemli bir iletişim aracıdır. Bu bakımdan bu aracın erken çağlarda öğrenilmesi ve öğretilmesi çok önemlidir. Bu sebeple okul öncesi eğitim sisteminin üzerinde dikkatle durulmalıdır. 0-6 yaş grubu çocuklarında dilin oluşması ve gelişmesi üzerinde ne kadar titizlikle durulursa gelecekte kazanılacak dil de o derecede kusursuz ve mükemmel olacaktır.

Toplumların temelini çocuklar oluşturur. Bu sebeple çocukların iyi yetiştirilmeleri gerekliliği açıkça ortadadır. Çocukların iyi yetişmeleri ise yeterli eğitim almalarıyla mümkündür. Böylece iyi bir yurttaş, ulusuna bağlı bireyler olmaları sağlanmış olur.

Çocuğa yapılan yatırım, geleceğe yapılan yatırımdır; bu yatırımın getirisinin yüksek düzeyde ve verimde olması çocuğun alacağı eğitimle doğru orantılıdır. Bunun gerçekleşmesi için de çocuğun iyi bir dile; ana diline sahip olması gerekmektedir. Anlama ve anlatma becerileri çocuğun okul öncesi çevresinde başladığına değinen Güzel (2003, s.12), çocukların kişilik kazanmalarında, zihni ve ruhi gelişmelerinde ana dili öğretiminin önemli olduğu üzerinde durmakta; sosyal bir varlık olan insanın, yaşadığı toplum içerisinde iletişim kurabilmesi için de bir dile ihtiyaç duyacağını belirtmektedir. Bireyin toplum içinde hak ettiği konuma gelmesi onun iyi bir dil iletişim becerisine sahip olması ile mümkündür.

Okul öncesi dönemdeki çocuğun, öncelikle sağlıklı bir bakım ve beslenmeye gereksinimi vardır. Bunun yanında anne ve babası ile kuracağı duygusal bağlar, onun neşeli, zevkli, hoş ve sevgi dolu bir insan olması yolunda önemli etkenlerdir. Ayrıca aile, çocuğun ana dilini konuşmadaki başarısı konusunda da en etkin kurumdur. "Yaşamın bu ilk döneminde özel bir önem taşıyan unsurlar; dil öğrenimi, anlatım, haberleşme ve başkalarının isteklerini anlama olanaklarının gelişmesidir" (Mialaret, 1977, s.8).

Çocuk doğduğu andan itibaren başta dil becerisi olmak üzere verilen her şeyi öğrenmeye hazırdır. "Bebekler yardımla veya yardımsız olarak öğrenirler. Ancak cesaretlendirilir ve desteklenirlerse çok daha iyi öğrenebilirler. Bu nedenle ilk eğitimin amacı, genç insanları olgun, bağımsız ve otonom öğrenmeye hazırlamaktır. Eğer bu özellikler, erken çocuklukta geliştirilmezse giderek artan oranda ulaşılması güç hâle gelir" (Oktay, 2007, s.138). Bu görüş dil öğretimine de uygun düşmektedir; gelecekteki mükemmellik, erken ve doğru zamanda başlama ilkesine bağlıdır.

Çocuklar dil öğrenme yeteneği ile doğar ve doğduktan sonra birkaç gün içinde insan sesini ayırt edebilir duruma gelebilirler. Çıkardıkları ilk gelişigüzel sesler, dilin ilk işaretleridir ve bunlar zamanla gırtlak, dil ağız ve dudaklar aracılığıyla biçimlenir. Bebeklerin dil gelişimi için çok önce genetik yönden hazır oldukları bilinir. Bu konuda Chomsky'nin kuramı dikkat çekicidir. Ona göre dil çocukla beraber doğar, yani çocuk,

dili doğuştan getirmektedir. Bu kurama göre insanlar doğuştan, dil öğrenebilmek için özel bir mekanizmaya sahiptir. Bu mekanizma, çocuğun yakınında konuşulan dili içselleştirmesini, kurallarını anlayıp öğrenmesini, sonra da uygun bu kurallarla konuşmasını sağlar.

Bebeklerin çıkardığı seslerin, zamanla karmaşık ve zengin dil bilgisi kuralları içeren bir yetişkin konuşmasına dönüşmesinin nasıl gerçekleştiği konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bunlardan biri “**davranışçı görüş**”tür. Bu görüşe göre çocuklar konuşulan dili, herhangi bir şeyi öğrendikleri gibi öğrenirler. Bebekler, kendilerini istediği sonuçlara götürdüğünü fark ettikleri sesleri tekrar etmeleri sonucu konuşulan dili öğrenmeye başlarlar. Bebekler, günlük konuşma diline benzer sesler çıkardıklarında çevrelerindeki yetişkinler tarafından genellikle ödüllendirilirler; bu ödül bir pekiştiricidir. Bebeğin çıkardığı sesler pekiştirildikçe, bebek tarafından daha sık tekrarlanır. Ayrıca sıklıkla duydukları sesleri de taklit yoluyla tekrar ederler, böylece konuşma biçimlenir (Erden ve Akman, 1997).

Dil gelişimi ile ilgili ikinci ve en çok rağbet gören bakış açısı, “**dil gelişimini biyolojik temellere bağlayan görüş**”tür. Bu görüşün öncüleri, Chomsky ve Lenneberg gibi dilbilimcilerdir. Ancak bu bilim adamları, çevresel koşulların dil gelişimi üzerindeki etkilerini de göz ardı etmemektedirler. Dil gelişimini biyolojik ve psikolojik temellere bağlayan kuramlara psikolinguistik kuramlar adı verilmektedir. Bunların içinde en önemli kuram Chomsky’ye ait olmaktadır. Chomsky’nin kuramına göre, insanlar dil öğrenebilmek için özel bir mekanizmaya sahiptirler. Bu mekanizma sayesinde çocuk, çevresinde konuşulan dili içselleştirir, kurallarını anlar, öğrenir ve daha sonra da uygun dil bilgisi kurallarıyla konuşmayı başarır. Bu mekanizma sayesinde, çocuklar tıpkı yürümeyi öğrendikleri gibi, biyolojik olarak belli bir olgunluğa eriştikten sonra, konuşmayı da öğrenirler. Bu kurama göre, yeni öğrenilen her ifade, linguistik mekanizmada, temel ve yüzeysel olmak üzere iki yapıya sahip olmaktadır. Söz konusu temel yapı, kavramların düşünsel düzeyi ile ilgiliyken, yüzeysel yapı konuşulan sözcükleri kapsar. Çocuklar, dili öğrenirken, önce düşünsel olarak seslerin anlamlarını kavrarlar, sonra da bunu yüzeysel yapı hâline dönüştürürler. Özetlenecek olursa, psikolinguistik kuramlara dayalı olarak konuşmayı öğrenmede, sözcüklerin anlamlarını kavrama ve anlamlı sesler çıkarma ya da konuşma olmak üzere iki farklı süreçten söz edilir. Bu süreçler birbiriyle iç içedir ve bilişsel gelişime paralel olarak gelişme gösterirler (Erden ve Akman, 1997).

“**Sosyal öğrenme kuramcıları**” ise dil gelişiminin, sosyalleşme süreci içinde gerçekleştiğini, çocuğun gözlem ve taklit yoluyla konuşmayı da öğrendiğini kabul ederler. Diğer bir ifade ile çocuğa çevresindekiler model olur ve çocuk o modelleri gözler ve taklit eder. Konuşmadaki şive farklılıkları bu şekilde açıklanabilir. Bu alanda Vygotsky’nin görüşleri dikkate değerdir.

Vygotsky’ye (1998) göre çocukların kazandıkları kavramların, fikirlerin, olguların, tutumların kaynağı sosyal çevredir. Çocuğun içinde yaşadığı çevre ve kültür,

onun etkileşime gireceği uyarıcıların türünü ve niteliğini belirler. Piaget, gelişimde biyolojik etkenlere önem verirken Vygotsky, toplumsal etkenlere önem vermektedir. Çocuğun temelde düşünme ve konuşma kapasitesine sahip olduğunu, iki yaş civarında, bu kapasiteleri bütünleştirerek içsel konuşmaya başladığına dikkat çeker.

Farklı gibi görünen bu üç görüşün bir ortak noktada birleştikleri görülmektedir. Çocuğun dil gelişiminde aile ve çevrenin önemli rol oynadığı kanısı her üç görüşte de yer almaktadır. Bu duruma göre, çocuğun sözel öğrenmesinin ana-babanın pekiştirmesiyle başladığı görüşü ağırlık kazanmaktadır. Binbaşıoğlu da “Çocuk, kendisiyle ne kadar çok ilgilenilirse, kendisine ne denli rehberlik edilirse o oranda erken konuşabilir. Bu sebeple ailelerin çocukla ilgilenip dil gelişimine katkıda bulunmaları gerekir. Zaten dil gelişimi hususunda, aile yanında yetişen çocukların aile dışı kurumlarda yetişen çocuklardan daha ileride oldukları görülmüştür. Bu da dil gelişiminde ailenin önemini vurgulamaktadır” (Binbaşıoğlu, 1982) şeklindeki ifadesiyle bu görüşü desteklemektedir.

Taşer’e (2000) göre ise, ailede çocuğun dil eğitimi yüzde doksan oranında gelenek, görenek ve alışkanlıklar sınırı içinde süregelmektedir. Çocuktaki konuşma yeteneğinin vaktinde ve gereğinde işlenip geliştirilmesine özen gösterilmemesi, istenilen kişilik niteliklerini kazanmasını olduğu kadar zihinsel yetilerinin gelişmesini de engellemektedir.

Çocukta dil ediminin kaynağı en yakını ya da en yakınlarıdır. Çocuk doğumdan hemen sonra başlayan ilişkilerde iletişimsel paylaşımın kurallarını öğrenmektedir ve dilin iletişimsel ortamında büyümektedir.” Çocuklar dili modelleri dinleyerek, bu modelleri taklit ederek, geri iletimi algılayarak, deneyimlerini ve düşüncelerini paylaşarak öğrenmektedir. Çocuklar dil becerisini kazanırken ilk modelleri anne-babaları ve diğer aile bireyleridir” (Güven ve Bal, 2000).

Tekerleme, çoğunlukla anlamsız sözcükler dizininden oluşan, kimi çocuk oyunlarında kullanılan, kimi masalların başında ya da ortasında ve sonunda yer alan bölümlerdir ki daha ziyade bireyin çocukluk çağından başlayarak ileriki yaşlarına kadar kullandığı, kullanabileceği en önemli dil çalışmalarıdır. Bu çalışmalarla birey ana dilini öğrenmiş olur, sonra da bu dilin mükemmelleşmesi için çalışır.

Bir tanıma göre, kendiliğinden ortaya çıkan, hedefi olmayan, mutluluk getiren serbest bir aktivite olan oyun (Lazarus, 1883), çocukluğun sonunda ulaşılan olgunluk için ön denemelerdir (Groos, 1899) ve çocuk, bu oyunlarında insanlığın kültürel gelişimini yaşamaktadır (Hall, 1906).

Ellis (1973), oyunu iki bölümde değerlendirirken, “oyun faaliyetlerinin içeriğinde; oyunun kendiliğinden ortaya çıktığını, çocuğun iç dünyasını dıştaki sosyal dünya ile birleşmesine yardım ettiğini, oyunlarda bedensel ve zihinsel gelişimin sağlandığını, deneyimlerin tekrarlandığını, taklitlerin oluştuğunu “ belirtmektedir.

Çocuk için çok ciddi bir uğraş olan oyun, aynı zamanda bir eğlence, öğrenme ve gelişim kaynağıdır. Dünyanın her yerinde, her çağda, her kültürde çocuklar oyun oynamaktadırlar. Çocuğun fiziksel, hareket, dil, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarını destekleyici rolü vardır. Oyunun dil gelişimi üzerindeki etkileri de oldukça önemlidir. Çocuklar oyun anında dili etkin olarak kullanma olanağı bulmaktadırlar. Bu yolla çocuğun söylenenleri anlama, duygu ve düşüncelerini uygun biçimde ifade etme becerileri gelişmektedir.

Oyun Tekerlemeleri

Oyun tekerlemelerinin konuşma çağına girmiş çocuğun dil kazanımlarına katkısından da söz etmek gerekmektedir. Çocukta gizli bir güç olarak var olan yeteneklerini geliştirmesine araç olan oyun, onun kendini doğal olarak ifade edebileceği bir ortamdır. Oyun çocuk için gerçek bir ihtiyaçtır ve onun bedensel, psikolojik, sosyal ve zihinsel gelişimi açısından çok önemlidir.

Oyun oynamak, çocukluk çağına özgü psikolojik, fizyolojik ve sosyal içerikli bir olgudur. Geliştirici, eğitici, psiko-sosyal uyum sağlayıcı ve tedavi edici işlevleri olan oyunun, çocuktaki kişilik yapısının gelişmesine, diğer kişilerle ilişkilerinin şekillenmesine, iletişimine ve dolaylı olarak dil gelişimine önemli katkılar sağladığı kabul edilmektedir. Oyun oynamak çocuklar için vazgeçilmezdir; en önemli eğlencesi ve neşe kaynağıdır. Oyun oynamak, çocuğun topluluk içindeki davranışlarını ve ruhsal yapısını olumlu yönde etkilemektedir; çocukların el ele tutuşmaları, kucaklaşmaları, birbirlerini kovalamaları, yakalamaları gibi hareket ve davranışlar onlardaki gayreti, bağlılığı, sevgiyi, koruma ve korunma içgüdüsünü geliştirir.

Kaşgarlı Mahmut, Divanü Lügat-it Türk adlı eserinde raks manasına gelen “büyük” kelimesine örnekler verirken çocukların raks ettiklerinden tesadüfen söz ediyor: “oğlını büyüttü” (oğlunu oynattı), “kız büyüdü” (kız oynadı) gibi. Oyun oynamak, geçmişten günümüze kadar ulaşan bir çocuk geleneğidir. Çocuk oyunları ile ilgili ilk çalışmalardan birini yapan Arsunar (1955), Türk çocuk oyunlarını

- 1- Türkülü oyunlar
- 2- Ezgili oyunlar
- 3- Düz oyunlar, diye üç ana grupta göstermektedir.

Çocuğun dil terbiyesinde önemli bir etken olan tekerlemelerin, bilhassa çocuk oyunlarındaki tekerlemelerin, bu konuda çok daha fazla etkili oldukları görülmektedir. 3-4 yaşlarındaki çocukların gerek kreş ortamında, gerekse bir araya geldiklerinde oynadıkları oyunlarda söyledikleri tekerlemeler, onların hem ezber yeteneklerini hem telaffuzlarını geliştirir hem de kelime ve kavram sayısını zenginleştirir.

Çocuklar gerek oyunlarında gerek arkadaşlarına takılırken gerekse kendi aralarında eğlenirken ya teke tek ya da koro hâlinde bu tekerlemeleri devamlı söylemektedirler. Yeni tekerlemeler üretilse de geçmişten gelen ata yadigârı olan tekerlemeler hâlâ söylenegelmektedir. Bugün, henüz üç yaşına basmamış çocuğun ağzında yıllar önce oyun sırasında söylenen:

Yağ satarım bal satarım
Ustam öldü ben satarım

dizeleri görülmektedir.

Sayırsız tekerlemeler çocuklara oyun gibi gelir; onları oyun diye, eğlencelik diye kullanır, söyleyip durur. Oyunlar oynarken, kendi aralarında eğlenirken tekerlemeleri kullanan çocuk, öncelikle ezber becerisini kazanır, ifade becerisini geliştirir, kelimeleri doğru ve pürüzsüz kullanmayı öğrenir.

KKTC’de çocuğun, bebeklik çağındaki ses değişikliklerinin tümünde bilhassa annenin sonra da yakın çevrenin etkisi büyüktür. Yapılan araştırma ve çalışmalarda annelerin %90’ına yakını çocuklarına sürekli olarak ninniler söylemekte; aynı zamanda bebeklik çağı tekerlemeleriyle de onları oyalamaya ve eğlendirmeye çalışmaktadırlar.

Çocuğun dil ediniminde ve kazanımlarında, sonra da öğretim ve eğitiminde tekerlemelerin, KKTC’de bebeklik çağı, kreş dönemi ve okul çağı olmak üzere üç ana aşamada gerçekleştiği görülmektedir.

Çocuklardan, Türkçede “agu” diye adlandırılan /ga/ ve /gu/ gibi hecelerin çıktığına tanık olunmakta, çocuk, aşağı yukarı 4 aylıkken gırtlaksı boğuk çığlıklar ve gülücüklerle karşılaşmaktadır. Çocukların ilk aylardaki bu agulamaları, mırıldanmaları, ilerideki seslerin yeteneklerini oluşturma yolunda ilk denemeleri olarak düşünülüyor (Aksan, 2003).

Bebeklik çağında en çok kullanılan tekerlemeler üç tanedir. Bu tekerlemeler, çocukla annenin birlikte iyi bir zaman geçirmek için basit bir ahenkle ve kendine has hareketlerle söylenmektedirler. Böylece anne ile çocuk arasındaki iletişim sağlanırken, çocuk da tekerlemeyi dikkatle dinler, hareketleri izler.

Kıbrıslı Türk anneleri tarafından en çok kullanılan bu tekerlemelerden biri şöyledir:

Fış fış kayıkçı
Kayıkçının küreği
Hop hop eder yüreği
Akşama fincan böreği

Bir dördlütükten oluşan bu bebek tekerlemesi, tekrarların oluşu, hece ölçüsüne yakınlığı ve uyak zenginliği ile çocuğun kulağına hoş bir eda ile akseder. Bu durum çocukta bir dinginlik, beğeni ve haz uyandırır. Bu tekerleme, çocuk annenin kucağında, daha ziyade uzatmış olduğu ayaklarının üstünde oturur vaziyette iken söylenir ve çocuk, ellerinden tutularak öne-arkaya hareket ettirilir.

İşte bu bütünlük; sesler, kelimeler ve hareketler çocuğun hafızasında yer eder. Böylece tekerlemenin başlangıç dizesi tekrar söylendiği zaman çocuk mihaniki bir hareketle, kendiliğinden öne-arkaya sallanarak ne anladığını ifade etmeye çalışır. Bu sonuç, çocuğun anlama ve anlatma hâllerini ortaya koymaktadır. Bu dönem tekerlemelerinde çocuk anladığını anlatmada hep hareketleri kullanmaktadır.

Bebeklik çağının diğer bir tekerlemesi ise;

Tel sarar da tel sarar
Tel sarmassa ne sarar
Vezirin oğlunu (kızını) sarar, şeklindedir.

Bu tekerleme, genellikle çocuk, ya yatağında ve annesi başucunda ya da anne kucağında iken söylenir. Tekerlemenin hareketi ise el, tel sarma işlemini gösterir şeklinde sürekli kıvrılır. Çocuk, bir taraftan ilgiyle tekerlemeyi dinler, bir taraftan da annesinin el hareketini izler. Dinleme ile sesleri, gözleme ile de hareketleri hafızasına kaydeden çocuk, kısa bir süre sonra tekrarını vermeye başlar. Nitekim tekerlemenin başlangıç kısmı terennüm edilmeye başlandığında çocuk, öğrendiği el hareketini yineleyerek bildiğini anlatmaya çalışır.

Bebeklik çağının üçüncü tekerlemesi de,

Gavrın gavrın gavrıncık
Ortasında havızcık
Okuldan geldi bir meee
Su içmeye
Bu tuttu,
Bu kesti
Bu pişirdi,
Bu yedi,
Bu da okuldan geldi
Hani bana, hani bana demiş
Al topuzu git davara
Al topuzu git davara
Gıdı gıdı gıdı...

biçimindedir.

Bu tekerleme de en çok kullanılanlardandır; çocuk bilhassa sekiz-on aylıkken onunla oynanırken birtakım hareketlerle birlikte söylenir. Tekerlemeye başlarken çocuğun avuç içine parmakla yuvarlak hareketler yapılır, sonra çocuğun parmaklarına geçilir, sırasıyla işaret parmağı tutularak “bu tuttu” denir. Son açıkta kalan parmak da “hani bana, hani bana” der ve çocuk gıdıklanır. Bu oyun sonunda çocuk, bazı kelime ve kavramlara artık aşinadır. Annesi ya da yakın çevresinden birileri “gel, gavrıncık yapalım” dediği zaman çocuk, “gavrıncık”ı anlıyor ve hemen cevap olarak avcunu uzatıyor. Gıdıklamanın ne olduğunu da bilmektedir, öyle ki oyun sırasında kendini bu duruma hazırlamaktadır.

Çocuk, bu tekerlemelerle birlikte birçok kelime ve kavramı daha on aylıkken, söyleyemese bile, anlamaktadır; anladığını da hareketlerle ifade edebilmektedir. Bu tür davranışların çocuğun dil gelişiminde ne kadar önemli olduğu bilimsel olarak da ortadadır. Bunlar çocuğun annesi ve çevresi ile olan iletişimini, fiziksel, duygusal, duyuşal ve dilsel gelişimini sağlayan ilk ve önemli hareketlerdir.

Çocuğun konuşmaya başladığı yıllar, kreşe başladığı yıllardır ki bu da üç yaş civarındadır. Günlük yaşamının büyük bir kısmı, aile (anne, baba, nine) ortamının dışında, farklı bir ortamda geçmektedir. Tanımadığı birçok çocuğun bulunduğu, yabancı kişilerin olduğu, bahçesinde çeşitli oyun araçlarının yer aldığı, kendisine cazip gelen bir mekândadır. Yine de önceleri tedirgindir, korkaktır, ortama alışana kadar da çekingen durmaktadır. Bu arada çocuğun sosyal yönü yavaş yavaş şekillenmeye, karakterine ait taşlar bir bir yerine oturmaya başlar. Yaşamının en önemli değişikliği ise yeni yeni arkadaşlıklar tesis etmiş olmasıdır. Bu onda, arkadaşlık sevgisi, birlikte olma, birbirini koruma ve paylaşım gibi farklı duyguların oluşmasını da sağlar.

Kreş döneminde oyunlar artık arkadaşlarla birlikte olur, tekerlemeli oyunlar çoğunluktadır. Bu oyunların başında “yağ satarım, bal satarım”, “alay da malayda” “Bezirgân Başı” “Arabistan Buğdayları” oyunları gelmektedir. Bu dönemde gerek kreşlerde olsun gerekse kreş dışında olsun kullanılan birçok tekerlemeli-sözlü oyun çeşitleri vardır.

Bu oyunlar sırasında çocuklar yeni sözcükler öğrenir, aralarında geçen doğal konuşmalarda zaman ifadelerini, soru sorma- yanıt verme etkinliklerini ve diğer dil bilgisel yapıları kazanmış olmaktadır. Dilin sosyal kullanımı için en uygun uygulama ve geliştirme fırsatları oyunlar sırasında ortaya çıkmaktadır. Dili zihinsel değerlendirme yapmak, komut vermek, olay sıralanışını ifade etmek, hayali durumları belirtmek için kullanabilmektedirler.

Sonuç

Oyunla büyüyen çocuklar bilişsel gelişimle ilgili pek çok beceri ve kavramı, bilimsel deneyimleri oyun içinde kazanmaktadır. Oyun oynaması engellenen çocuklar ise sağlıklı bir gelişim gösteremez. Bu bakımdan çocukların oyun oynamalarını engellemek yanlış olur. Öyle ki onların oynamalarına mümkün olduğunca fırsat tanımalı yardımcı olunmalıdır. Hatta birlikte oynamalı, birlikte yeni oyunlar yaratma yoluna gidilmelidir. Yeni nesnelerle karşılaşan çocuk, yeni kelimeler, yeni kavramlar öğrenmiş olur, onlar arasında ilişkiler kurar, yeni cümleler oluşturur.

KAYNAKLAR

- AKSAN D. (2003). *Dil Şu Büyülü Düzen*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- BINBAŞIOĞLU C. (1982). *Eğitim Psikolojisi*. (Sekizinci Baskı). Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi.
- ERDEN, M. AKMAN Y. (1997). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- GÜVEN N., BAL S. (2000). *Dil Gelişimi ve Eğitimi*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık
- GÜZEL, A. (2003). "Eğitim Fakültelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümünün Kuruluşu ve Hedefleri." *Türklük Bilimi Araştırmaları*. S.13-Bahar. Niğde.
- İSLAMAOĞLU, M. (1979). *Kıbrıs Çocuk Oyunları*. Lefkoşa: Yarı matbaası
- MIALARET, G. (1977). *Dünyada Okul Öncesi Eğitimi*. Ankara: UNESCO Bildiri Kitabı.
- ÖZDOĞAN, B. (2000). *Çocuk ve Oyun*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- TAŞER, S. (2000). *Konuşma Eğitimi*. (Altıncı Baskı). İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- VYGOTSKY, L. S. (1998) *Düşünce ve Dil*. (Çev. S. Koray). İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- YORGANCIOĞLU, O. M. (1997). *Kıbrıs Türk Çocuk Oyunları*. Lefkoşa: Ada—M Basın Yayın.